

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 31 januari 2007
Utskriftsvänlig pdf-fil

Man kan gilla det eller ej, men det är nog inte så mycket mer man kan göra åt det än att anpassa sig till det som en oundviklig utveckling. Det handlar naturligtvis om idrottens juridifiering, alltså juridikens intåg och inblandning i idrotten, vilket i sin tur svarar mot krav och behov som en annan till synes oundviklig utveckling ger upphov till, nämligen idrottens globalisering, professionalisering och kommersialisering. Och vilka är det som ska lotsa in våra idrottsföreningar i denna sköna nya värld? Jo, svarar Bo Carlsson, det är sportcheferna. Och vilka är de, frågar han sig. Jo, det är alltför ofta människor som innehar den positionen på främst idrottsliga meriter. Och här är Carlssons poäng: Det räcker inte längre! Precis hur mycket juridisk kunskap en modern sportchef, eller motsvarande, behöver kan man få en idé om genom att läsa *Sport Law: A Managerial Approach* av Linda A. Sharp, Anita M. Moorman & Cathryn L. Claussen (Holcomb Hathaway). Författarna gör en synnerligen – och ibland kanske väl – grundlig och pedagogisk genomgång av fältet – i en amerikansk kontext, vilket dock inte nödvändigtvis ska ses som en nackdel. Carlsson rekommenderar varmt boken för läsning, i väntan på att en svensk motsvarighet finns tillgänglig.

Idrottsjuridik för sportchefer

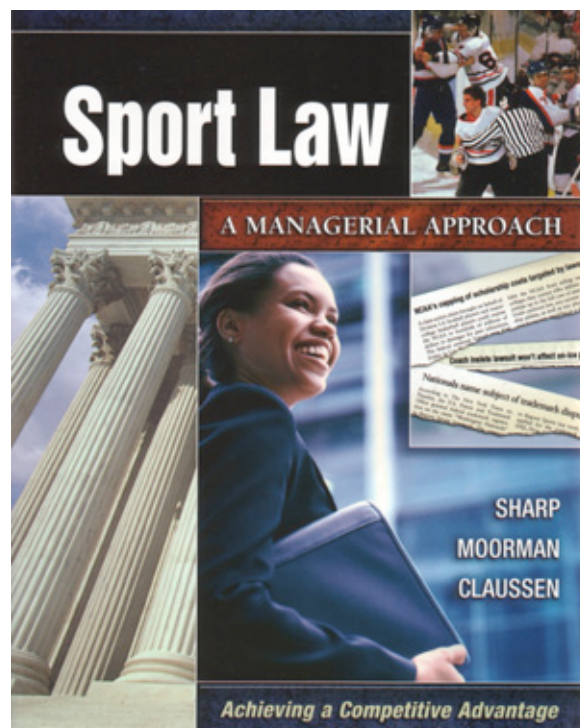
Bo Carlsson

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

Linda A. Sharp, Anita M. Moorman & Cathryn L. Claussen
Sport Law: A Managerial Approach
688 sidor, hft., ill.
Scottsdale, AZ: Holcomb Hathaway
2006
ISBN 1-890871-70-2

Hockeyspelaren Håkan Loob blev sportchef i Färjestad efter avslutad karriär, likaså Jonas Bergquist i Leksand och Roger Hansson i Rögle BK. Hasse Borg är det i Malmö FF, och Håkan Mild har fått samma jobb hos Änglarna, i kamratföreningen. Självfallet har de idrottsmeriter och erfarenheter som talar sitt språk, men har de egentligen de akademiska kunskaper som rimligtvis borde krävas för att sköta en modern och allt mer kommersialiserad – och juridifierad – underhållningsidrott? Om inte, ja då borde den svenska idrottsrörelsen oroa sig inför den tilltagande kommersialiseringen av dess verksamhet, eftersom den gängse internrekryteringen till toptjänster tycks gå via idrottsliga kvalifikationer, och inte genom kunskaper i ekonomi och juridik. Nu är det inte enbart den kommersiella idrotten och dess ledning som är i behov av kunskapsutveckling när det gäller i ekonomi, juridik och strategiskt ledarskap. Även den ideella idrottsrörelsen vore betjänt av ekonomi och juridik. *Sports Law: A Managerial Approach* är härvidlag ett bra exempel som tydligt visar exempel på behovet av kunskaper i juridik, både i elit- och breddidrott, dock i en amerikansk kontext, vilket har sina uppenbara begränsningar.

Självklart kan det vara viktigt att ha kunskaper i juridik, såväl inom den amerikanska idrottsrörelsen som dess

idrottsmarknad, med tanke på mängden av stämningar som präglar den amerikanska vardagen och dess olika försäkringssystem i syfte att ”skydda sig” från olika skadeståndsanspråk – ett system som både har sina fördelar (“money talks”) och sina uppenbara begränsningar (“lawsuits as business”). Som sagt, denna amerikanska tradition har även tagit sig in i idrotten, och Sharp, Moorman och Claussen nämner några – kan tyckas – tvivelaktiga exempel:

[A] suspect lawsuit involved a volunteer youth league baseball coach sued by the father of a player after the team had a winless season. The suit alleged that the coach’s incompetence cost the team a trip to an out-of-state tournament. Other frivolous suits have been filed after a coach benched a player during a critical hockey game, after two baton twirlers were cut from the majorettes program at high school, and after an athlete was placed on the junior varsity team instead of the varsity (ss. 5-6).

Dessa diskutabla stämningar till trots kan systemet befrämja idrottens utveckling inom en rad områden, varvid stämningar i spåret av Title IX och dess fördömande av diskriminering på grund av kön och etnicitet, kan tjäna som exempel.[1] Det finns många fördelar med den amerikanska juridiken, och det absurda i stämningsförfarandet ska inte per se fördunkla dess fördelar. Det kan även påpekas att den amerikanska ”idrottsjuridiken” kan ha fördelar i jämförelse med den europeiska när det gäller bland annat synen på konkurrens och ömsesidigt beroende, där den amerikanska modellen i Major Leagues (NBA, NFL, NHL och MLB), förespråkar ”drafting” och ett utjämningssystem, vilket kan jämföras med kraven från de arton rika europeiska klubbarna i G14.[2]

Sharp, Moorman och Claussen tar fasta vid att det juridiska systemet blivit en allt viktigare ingrediens i idrotten, som en effekt av en tilltagande kommersialisering och professionalisering, varvid den senare utvecklingen, vill jag åter påtala, inte nödvändigtvis ska kopplas ihop med ekonomisk tillväxt, nya marknader eller elitidrott. Även den traditionella breddidrotten har behov av en professionaliseringsprocess, varvid nya kunskaper (och professioner) införs i idrotten, oberoende av ekonomiska tillväxtplaner, varumärken eller arenautveckling. Det är inte enbart marknaden, utan även det civila samhället och det politiska systemet, som ställer krav och förväntningar på idrotten. Detta kommer även till uttryck i rättssystemet och dess relation till idrotten, såväl i USA, Europa som i de skandinaviska länderna. Idrottens självreglering, som varit ett ideologiskt honnörsord inom idrotten, speciellt den skandinaviska, blir därmed även allt svårare att upprätthålla – i varje fall i praktiken.

Vad Sharp, Moorman och Claussen vill med sin bok är att skapa kunskaper om juridiken och rättssystemets relation till idrotten, och på så sätt skapa en handlingsberedskap för de aktörer inom idrotten som kommer i kontakt med olika rättsliga frågor, oavsett det rör sig om olympisk sport, professionell idrott eller skolidrott. Deras ambition är tvärfaldig. För det första vill de upplysa läsaren (sportchefen, idrottsadministratören) om de lagar och förordningar som sätter begränsningar i deras handlingsutrymme för att på så sätt *undvika* problem, och i värsta fall långdragna och dyra skadeståndsmål. Men denna utgångspunkt är nog i deras ögon alltför negativ, och de strävar därför även framåt, och vill skapa kunskap om juridiska frågor och rättsliga styrmedel som kan brukas för att förbättra kvaliteten på idrottens produkter och dess organisation, kort sagt, att *uppnå* en förbättrad kvalitet för konsumenter och personal. De uttrycker sin ambition på följande sätt:

We need to look more closely at the law as a guide to creating better policies and procedures in our organizations, not just for the purpose of preventing litigation but also in an effect to make organizations safer and more hospitable environments for our internal (employees) and external (clients, customers, athletes) constituencies. The law is, of course, only the starting point for having an ethical organization, but we need to use law well to have a firm foundation in building a well-run and ethical sport organization (s. 6).

Sharps, Moormans och Claussens koncept är att utveckla ”managerial law”, likt handelsrätt, som ett försök att länka ihop kunskaper om affärer, organisation och rättssystemet, som ett sätt att göra sportchefer och idrottsadministratörer mer ”legally informed and better professionals”. Grunden för detta koncept – detta paradigm – hittar de i en, i deras kontext, klassik artikel, nämligen Antoni Brack’s ”The Paradigm of Managerial Law”, från 1997. Även böcker i risk management utgör någon form av inspiration i författarnas förhållningssätt till idrottsjuridik.

Sharp, Moorman och Claussen menar att sportchefer och idrottsadministratörer, och deras organisationer eller företag kan uppnå konkurrensmässiga fördelar genom ”a managerial approach” i vilken kunskap juridiska frågor är en viktig komponent. Med konkurrensmässiga fördelar, ”to gain competitive advantage” avser författartrojan inte enbart mer profit, utan en möjlighet att göra organisationen ”a superior one operationally”; kort sagt en organisation som på ett bättre sätt kan möta olika avnämares behov. Härvidlag krävs att sportchefer, med flera,

förstår den juridiska kunskapens betydelse för att uppnå konkurrensmässiga fördelar, inser rättens betydelse som ett styrinstrument i strategiskt management, förstår betydelsen av att använda rätten i preventivt syfte ("preventive law"), och har kännedom om avtal och förhandlingens betydelse i idrottens affärer.

Boken har fyra delar, eller fyra ämnesområden. Den första delen (ss. 56-161) behandlar styrning och strategisk management, där det finns en spännvidd från lagstiftning rörande fri konkurrens, franchise och olika ligors konstruktion till reglering av domare och funktionärens auktoritet, standard på utrustning och olika idrottsutövares medlemskap. Här behandlas avtalsrätt (kontrakt), delar av arbetsrätten, organisationsrätt, men även den amerikanska antitrustlagstiftningen. När skolidrotten diskuteras lyfts även juridiska frågor kring skador och skadeståndsanspråk, rekrytering och olika former av kränkningar. Vidare diskuteras de rättsliga konsekvenserna av en tilltagande kommersialisering av skolidrotten och dess förutsättningar.

Det andra och mest omfattande avsnittet har titeln "Human Resources Management" (ss 163-429), och har som syfte att förmedla kunskaper om bland annat arbetsmiljön samt arbets- och anställningsförhållanden. Det är, menar författarna, självfallet av stor betydelse för organisationens och företagets utveckling och dess kvalitet och trovärdighet att personal behandlas som resurser och med respekt. De skriver:

Highly motivated employees who are treated with respect and concern are the core of any successful enterprise. Therefore, it is critical to understand the legal concerns pertinent to hiring, supervising, disciplining, evaluating, and terminating employees? a need to understand the legal issue relevant to working conditions and the legal landscape surrounding your interactions with a very important "human resource" – the athletes who participate in your setting (s. 164).

Med andra ord, juridiska spörsmål som reglerar anställning och miljön kan vara vägledande principer i en kvalitetsutveckling, och därför anser Sharp, Moorman och Claussen att sportchefer, med flera, bör ha goda kunskaper om anställningskontrakt, arbetsförhållanden, arbetsskadeersättningar och förhandlingsfrågor, men även i fråga som berör olika former av diskriminering, som diskriminering på grund av ras, kön, ålder eller handikapp, och även sexuella trakasserier och frågor som berör yttrandefriheten.

Det tredje ämnesområdet har titeln "Operations Management" (ss. 431-579), i vilket lagstiftning rörande idrottsanläggningar, försummelse- och ansvarsfrågor, samt våld och aggressioner, får sin konkretisering via olika rättsfall – vilket för övrigt är något som på ett förtjänstfullt sätt följer Sharps, Moormans och Claussens olika presentationer av diverse idrottsrelevanta juridiska kunskapsområden.

Det sista avsnittet, "Marketing Management" (ss. 581-662), för övrigt det kortaste, märkligt nog med tanke på boken image of "business law", behandlar marknadsföringsstrategier och dess juridiska problematik. I avsnittet redogör författarna för avtalsrätten som berör sponsring, biljettförsäljning, souvenirer och service. De skriver:

All sport marketing activities require the negotiation, creation, drafting, modifying, execution, and performance of contractual obligations. Whether it is a corporate sponsor renewal, a family ticket package, a mascot appearance at a game promotion, a weekly newspaper advertisement, or a licensing agreement with a local retailer for merchandise, each and every activity represents a contractual agreement between parties (s. 582).

Förutom kontrakts- och avtalsrätt behandlar Sharp, Moorman och Claussen även copyrights, falsk marknadsföring, konsumentskydd, publiceringsskydd, integritetsskydd och "ambush marketing".

Tveklöst är Sharp, Moorman och Claussens bok viktig, eftersom idrottens juridifiering, det vill säga juridikens intåg och inblandning i idrotten, har tilltagit och kommer all sannolikhet att öka än mer.^[3] Nu är emellertid inte deras bok ett arbete som diskuterar denna utveckling och dess möjliga konsekvenser för idrott och för rätten, positiva eller negativa. Däremot är den en gedigen handbok för sportchefer och administratörer som sysslar med idrottens management, speciellt för de som är verksamma i en amerikansk kontext. Men, och det är värt att påtala, trots att boken baserar sig på amerikansk lagstiftning och rättsfall kan den, i väntan på en svensk version, mycket väl fungera som en systematisk genomgång av *områden* och kunskapsfält som även en svensk sportchef bör behärska och ha kunskaper om. Det som överraskade mig mest, glädjande nog, var att den affärsmässiga juridiken fick en förhållandevis undanskymd plats i jämförelse med diskriminerings-, anställnings- och arbetsmiljöfrågor, vilket gör att boken kan tjäna som inspiration även i icke-kommersiella sammanhang, i miljöer präglade av breddidrott, men som är i behov av nya kunskaper och därmed en tilltagande professionalisering.

Nu måste jag dock påpeka att boken lider av den amerikanska sjukan, och då menar jag inte enbart att den handlar om amerikanska exempel. Nej, boken präglas av en överpedagogisk ambition, med en mängd studieanvisningar,

läsråd, frågor, och evinnerliga upprepningar om vad syftet är med boken. Det blir lite tröttsamt i längden.

Men ett råd till svenska sportchefer, eller de som strävar efter denna position inom idrotten: Köp den här boken[4], och bläddra lite i den så får ni se hur komplext kunskapsfältet egentligen är, och enklare lär det inte bli framöver; och "idrottsliga kvalifikationer" lär inte vara tillräckliga för att behärska denna utveckling?

Noter

[1] Jmf., http://www.idrottsforum.org/reviews/items/carbo_fields.html

[2] Jmf., http://www.idrottsforum.org/reviews/items/carbo_halgreen.html

[3] <http://www.idrottsforum.org/articles/carlsson/carlsson.html>

[4] ? och denna: Joy T. DeSensi & Danny Rosenberg, *Ethics and Morality in Sport Management*. Morgantown, WV.: Fitness Information Technology 2003
http://www.idrottsforum.org/reviews/items/carbo_sport_man.html. Boken, tillsammans med *Sport Law: A Managerial Approach*, utvecklar, trots den amerikanska kontexten, ett förhållningssätt till viktiga kunskapsfält när det gäller att utveckla "den goda föreningen".

© Bo Carlsson 2007

 Köp boken från förlaget

 Kjøp boken fra förlaget

 Køb bogen fra förlaget